



Δεν θα διατυπωθεί κάποια άγνωστη άποψη αν υποστηριχτεί ότι ο Μάνος Χατζιδάκις υπήρξε μια οικουμενική προσωπικότητα. Δεν ήταν δηλαδή μόνο η μουσική του υπόσταση που τον ανέδειξε σε σημαντική περσόνα.

Άλλη μια απόδειξη της οικουμενικότητάς του, είναι η συλλογή 36 κειμένων του, που σκιστάρουν μια άκρως ενδιαφέρουσα και ασφαλώς ιδιάιτυπη αυτοβιογραφία.

Ανάμεσα από τις λέξεις, τις προτάσεις, τα συμπεράσματα, που συνθέτουν τις ιδέες του συνθέτη, αποκαλύπτοντας και τα βιώματά του, αφενός τον πλησιάζουμε περισσότερο, αφετέρου, και πιο σημαντικό, μας προσφέρει την κρίση του για τον τόπο και τον πληθυσμό μας.

Ο Μ.Χ., όπως οι περισσότεροι από τους ξεχωριστούς, δημιουργικούς ανθρώπους ήταν πολύπλοκος. Ήταν αυστηρός, με μια αυστηρότητά του ξεκινούσε από τον εαυτό του.

Επίσης τον διέκρινε η τόλμη και δεν είχε θέματα με το πώς θα εκφραστεί απέναντι σε άτομα εξουσίας, όταν τον πίεζαν για κάτι που δεν ευσταθούσε. Ιδέ αντιδράσεις σε Τσαλδάρη και Αβέρωφ, τις οποίες αγνοεί στο πόνημά του, ένδειξη ευπρέπειας και έλλειψης έπαρσης.

Επιπλέον είχε το δικαίωμα να ήταν αυτό που ήταν καθότι η ευρύτερη ανησυχία και η βαθιά ευαισθησία του, τον είχε προικίσει με μια βεντάλια σπάνιων, ενίοτε και ιδιαίτερα επώδυνων εμπειριών από την πρώτη νιότη του.

Συνεπώς, τα 36 αυτά κείμενα αποκτούν πέρα από βοηθήματα για την αποκωδικοποίηση της προσωπικότητάς του, μας καταθέτουν τους λογισμούς του και τις ανησυχίες του. Στην παρούσα ανάρτηση θα σταθούμε σε ένα μόνο θέμα που θίγει.

Έτσι, στο κείμενο για τον Τσαρούχη, τον οποίον θαυμάζει, ξετυλίζει και την άποψή του για τον Τουρισμό που τον αποκαλεί εθνική πορνεία: (σ. 241)

«Γύρω στα '60. Εκεί συνέβη το κακό. Λεγόταν τουρισμός. Ανακαλύψαμε σαν κοινές γυναίκες τον εύκολο πλουτισμό μας κι ευθύς βιομηχανοποιήσαμε το γραφικό και το μετατρέψαμε σε Εθνικό, προστατευόμενο από Νόμους και ιερά Διατάγματα, χάνοντας έτσι τη μοναδική ευκαιρία που μας έδωσε ο Πόλεμος: Να υπάρξουμε έστω για λίγο σοβαροί και με δικό μας περιεχόμενο.»

Και στην επόμενη αράδα γράφει κάτι που ίσως τότε ακουγόταν κάπως υπερβολικό, αλλά τώρα είναι μια απειλητική πραγματικότητα.

«Ο Τουρισμός έγινε η μόνη μας επιδίωξη, το κράτος βρήκε έναν εύκολο τρόπο να καλύψει την ανικανότητά του στα οικονομικά προβλήματα του τόπου».

Δεν το ξεχνά, σημάδι μεγάλης ενόχλησης και περιγράφοντας, με τα καλύτερα λόγια, τον Ντασέν (σ. 299) και την πρώτη τους γνωριμία το '56, όταν βρίσκονται στην Κρήτη όπου ο Ντασέν γυρίζει το «Χριστός ξανασταυρώνεται» και ο Χατζιδάκις τον βοηθά να σχηματίσει χορωδίες από χωρικούς για τις ανάγκες τις ταινίας:

«Τότες η Κρήτη ήταν αγνώριστη, κι Άγιος Νικόλαος συγκλονιστικός στην απλότητά του και στη φυσική ομορφιά του. Ακόμα δεν είχε αρχίσει η ευμάρεια της εθνικής πορνείας που

ονομάστηκε Τουρισμός».

Και αν θυμηθούμε ότι ο Μ.Χ. εγκατέλειψε τα εγκόσμια τον Ιούνιο του '94, όπου τα τουριστικά θέματα στην Ελλάδα ήταν ακόμα ανεκτά, τουλάχιστον μπροστά σε αυτό συμβαίνει σήμερα, αφενός αντιλαμβανόμαστε με τι ακρίβεια αφουγκραζόταν το μέλλον, αφετέρου γεννάται η απορία αν ζούσε σήμερα τι απόγνωση θα του προξενούσε η τουριστική πραγματικότητα.

Λίγες ώρες αργότερα από την σύνταξη των παραπάνω λέξεων, έπεσα πάνω στον τίτλο ρεπορτάζ, φιλικού αν όχι αντ' αυτού site της κυβερνητικής πολιτικής, με ιδιαίτερα φροντίδα στο να τυλίγει οτιδήποτε ευτελές σε λαμπερό περιτύλιγμα. Ιδού:

«
[Ελ Ντοράντο» για εξοχικές κατοικίες η Ελλάδα - Έως 3 εκατ. Ευρωπαίοι θέλουν να αγοράσουν, πού κυμαίνονται οι τιμές](#)

». Κάπως έτσι προέκυψε η καταστροφική νεοαποικιοκρατική πρακτική που πλήττει τον τόπο και εμφανίζεται ως επίτευγμα.

Ούτως εχόντων των πραγμάτων ένα τμήμα της συνομιλίας του Χατζιδάκι με τον Μωρίς Μπεζάρ (σ.97) που δημοσιεύτηκε στο Τέταρτο, μας συνδέει με αυτό που γνώρισαν οι προγενέστεροι από τον τόπο μας.

- « - Μ.Μπ.

Την Ελλάδα την γνώρισα γύρω στο 1959. Είχα πάει για διακοπές. Στην Μύκονο, την εποχή που ήταν ακόμα πολύ όμορφη, πριν γίνει κάτι σαν Λούνα Πάρκ. Τότε υπήρχε μόνο ένα ξενοδοχείο, το «Λητώ», ένα dancing οι «9 Μούσες». Το καράβι έκανε 12 – 14 ώρες για να φτάσει.

- Μ.Χ.

Εγώ βέβαια την γνώρισα πού νωρίτερα. Όταν δεν υπήρχε ούτε το ξενοδοχείο, ούτε το dancing που αναφέρεις. Μόνο 14 ώρες απόσταση κι ένα φεγγάρι πάνω από τα λευκά σπιτάκια του νησι

».

Στο σύνολό τους οι 306 σελίδες, χαρακτηρίζονται από έναν συνδυασμό οξυδερκούς παρατηρητικότητας, αιχμηρής γραφής, τολμηρής τοποθέτησης και λεπτού, ευαίσθητου συναισθηματισμού.

